

פניני הכותל

כניסת שבת - ירושלים 6:55 עלון לפרשת השבוע צאת השבת - ירושלים 8:11. ר"ת 8:48
פרשת בהר - פסח שני - ל"ג בעומר (תשע"ט)

תורה, וכפי שאמרו "כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול דרך ארץ".

הפחד והחרדה מפני איסורי שביעית בזמן הזה
למחן ה"חזון איש" זצ"ל הגיע אדם שניסה לדבר על לבו, שיורה להקל בענין שביעית. פנה ל"חזון איש" ואמר "הלוא רוב הפוסקים סוברים שמצות שמיטה בזמן הזה היא רק מדרבנן?" השיב מחן: "כלום יש לנו מושג מהי מצוה דרבנן?" "והוסיף, "אני מפחד מחייל רוסי במיוחד כאשר חרבו שלופה בידו. מובן שהפחד והחרדה גוברים כאשר מולי עומד גדוד שלם של חיילים שרובים וחרבות מוות מזדקרים מול פני, אך כל הפחדים הללו אינם מגיעים לפחד הרעדה והחרדה שהנני ירא מחשש איסור דרבנן!!!"

בא וראה כמה קשה אבקה של שביעית

רש"י להלן (כו, א), כתב שהפרשיות הללו נאמרו על הסדר, בא וראה כמה קשה אבקה של שביעית (איסור קל של שביעית), אדם נושא ונותן בפירות של שביעית, סופו מוכר את מטלטליו, לא חזר בו, מוכר אחוזתו, לא חזר בו, סוף מוכר את בתו, לא חזר בו, סוף לווה בריבית, לא חזר בו סוף מוכר את עצמו, לא חזר בו סוף מוכר את עצמו אפילו לגוי.
וביאר בזה "המקנה" בקידושין (כ.), דעבירה זו כיון שהיא קלה בעיניו ונדמית לו כאבק - לכן נענש עליה בעונשים כה חמורים.

שומרי שביעית - כמלאכים יחשבו

אמרו חז"ל (ילקוט שמעוני, תהלים ק"ג) "ברכו ה' מלאכיו גבורי כח עושי דברו". במה הכתוב מדבר, א"ר יצחק נפחא בשומרי שביעית הכתוב מדבר, בנהוג שבעולם אדם עושה מצוה ליום אחד לשבת אחת לחודש אחד, שמא לכל ימות השנה? ודין חמי חקליה ביירה, כרמיה ביירה ושתיק (פי' וזה רואה שדהו שוממה, כרמו שומם ושותק) האם יש לך גבור גדול מזה?"

וביאר מרן הגר"ח שמואלביץ זצ"ל (שיחות מוסר שנת תשל"א מאמר כ'), דהנה בכוחו של אדם להתגבר על יצרו יום או יומיים, וביתר התחזקות יעלה בידו להתגבר שבוע וחודש, אבל לעמוד כנגד יצרו במשך שנה שלימה, לראות אדמתו בורה ויבולו שעמל עליו בזיעת אפיו הפקר לכל, וכל דכפין בא ואוכל את פרי עמלו ויגיע כפיו יום יום במשך שנה תמימה, והוא רואה ושותק, זאת למעלה מכח אנוש. והרי כל התחזקות והחלטה שמקבל אדם על עצמו נחלש במשך הזמן. אין זאת

להשריש מידת האמונה והביטחון בהשם יתברך "ושבתה הארץ שבת לה", (כה, ב). כתב ה"כלי יקר" (שהשבוע ז' אייר מלאו 400 שנה לפטירתו), שטעם מצוה זו היא ומטרתה להשריש את ישראל במידת האמונה והביטחון בה'. כי חשש הקדוש ברוך הוא פן בבואם אל הארץ יתעסקו בעבודת האדמה על המנהג הטבעי, וכאשר כבר מצאה ידם, ישכחו את ה' ויסור בטחונם ממנו, ויחשבו כי כוחם ועוצם ידם עשה להם את החיל הזה, ועולם כמנהגו נוהג, ויחשבו שהארץ שלהם היא, והם הבעלים ואין זולתם. על כן הוציאם ה' מן המנהג הטבעי לגמרי. ועל ידי זה יהיו עיניך נשואות אל ה', כמו שמצינו בירידת המן ליומו, כדי שיהיו עיניהם נשואות אל ה' תמיד ויבטחו בו תמיד. כך ענין השמיטה שלא יעבדו האדמה כל שנה שביעית אין זרע ואין קציר, ויסמכו על הנס. וזה טעם נכון וברור.

"למען ידע האדם כי יש לו בורא המושל עליו"

הרי מבואר ב"כלי יקר" שההשתדלות וההתעסקות בפרנסה, היא רק כדי לממש את העונש שנגזר על אדם הראשון "בזעת אפך תאכל לחם", אך אין זה גורם לפרנסה כלל ועיקר. וכדברים אלו כתב ר' ירוחם (דעת תורה פ' בהר), דהנה הראב"ד אמר יסוד גדול (בהקדמתו לספרו "בעלי הנפש"), שרוב מצוות התורה הם למען ידע האדם כי יש לו בורא המושל עליו, עי' בדבריו. ועל פי זה כתב, דכן היא מצות השמיטה, כי אחר שנתן הקב"ה את הארץ במתנה לישראל יחשבו עצמם כבעלים על הארץ וישכחו את ה'. לכך ציוה ה' "ושבתה הארץ שבת לה", בכדי שיזכרו שלה' הארץ והוא המושל בכל הארץ.

מה ענין שמיטה אצל הר סיני?

וביאר ה"בית ישראל" עפ"י הדברים הנ"ל, שזוהי גם התשובה לשאלה הידועה (כמובא ברש"י) "מה ענין שמיטה אצל הר סיני?" כי על ידי שחודרת אצל האדם ההכרה שכל הפרנסה היא רק מאתו יתברך, ממילא אינו שומע לקול היצר המפתה לעזוב את לימוד התורה שניתנה בסיני ולעסוק בטירדות הפרנסה, כי מאחר שהקב"ה הוא שנותן את הפרנסה, א"כ בודאי שלא יעזוב את מי שמקבל עליו את עול תורתו, ולא יגרע חלקנו אם נתעסק בתורה ונלך לשיעורי

אלא כי מלאכים המה שומרי שביעית, ועליהם נאמר "מלאכי גבורי כח עושי דברו", כוחם של שומרי שביעית הוא למעלה מן הטבע, ובכלל מלאכי מרום יחשבו.

סוד "וצדקתו עומדת לעד"

"וכי ימוך אחיך ומטה ידו עמך והחזקת בו", (כה, לה). בילקוט ראובני הביא (בשם מקובלים) בזה הלשון, צדקה היה נותן מורי ז"ל (האר"י הק') בשמחה גדולה ובטוב לב ובידו פשוטה, ולפעמים לא היה מסתכל אם נשאר בידו אם לאו. ואמר מורי ז"ל כי כל המצוות שאדם עושה נרשמים ומאירים לו במצחו, כי כל המצוות יש להם אות, והלא כ"ב אותיות הם, אלא כשאדם עושה מצוה מאיר במצחו אות של אותו מצוה השני, ואות של מצוה ראשונה נסתלק ונבלע בפנים, אבל מצוה של צדקה אינו מסתלק מהר כשאר כל המצוות אלא מאיר במצחו כל אותו השבוע בסוד "וצדקתו עומדת לעד" (תהלים קיא, ג).

הצדקה המופלגת בעיניו של האדמו"ר מסטמאר

"וחי אחיך עמך" (כה, לו). ידוע היה האדמו"ר מסטמאר, רבי יואליש זצ"ל, בהפלגתו בעשיית חסד ובמתן צדקה. הון עתק פיזר לצדקה, לתמיכה בנצרכים ולאחזקת תורה. רבינו הרב שך זצ"ל בהספדו על האדמו"ר סיפר, יהודי נכנס אל האדמו"ר והתאונן ובכה על מר גורלו, אין לו לחם לאכול ובגד ללבוש, אשתו וילדיו חולים במחלות קשות, וכל כספו הודיל כדי לשלם לרופאים ולתרופות, ועכשיו אין לו אפילו לשלם לרופא, והמחלה הולכת וגוברת, ומה יהא עליהם?! נכמרו רחמיו של הרבי, ונתן לו סכום גדול של מעות שהיה ברשותו. נודע הדבר לגבאי של הרבי, הוא רץ אל הקודש פנימה, ואמר: "רבי, לא היו דברים מעולם! אשתו בריאה לחלוטין, הילדים כולם בריאים ושלמים, סתם נתן לו הרבי את הכסף הזה על לא כלום..."

נתמלא הרבי שמחה: "ברוך ה', בריאים ושלמים! חסדי ה'!"

מתני תהיה שנת שמייטה?

למען לא תצטרך לשאול על זה שוב, כותב המהרלב"ח, אתן לך כלל יפה מאד, והוא, שתחלק את השנים שיש מבריאת העולם לשבע, אם יתחלקו במדוייק - הינך עומד בשנת השמיטה, אם לא יתחלק במדוייק - כפי חשבון השנים שיוותרו הרי כך שנים לשמיטה. ואף על פי שלא היתה התחלת השמיטה מבריאת העולם, כך יוצא החשבון (נר לשולחן שבת). שמיטה היתה בשנת התשע"ה - שמיטה הבאה התשפ"ב.

השמחה בל"ג בעומר

נוהגין להרבות ביום זה שמחה, לפי שקבלה ביד הגאונים שבו פסקו מלמות (מאירי יבמות 30:), וגם הוא הילולא דרבי שמעון בר יוחאי, ובו ביום התגלה תורת הנסתר הזוהר הק'.

וכן על חמשת תלמידי ר"ע שעל ידם חזרה התורה לישראל והם הם העמידו תורה אותה שעה. הרי האבלות היא על הסתלקות התורה והשמחה על התגלות התורה בנגלה ובנסתר. וכבר מפורסמת האימרה שבתוך המערה במירון התפילות והדמעות כמו ביום כיפור, ובחוץ התחושה וההרגשה כמו שמחת תורה. והאדמו"ר רבי ישראל מרוזין זצ"ל שיבח את האמירה הזאת המתארת בדיוק את האמירה במירון.

"נעשה אדם נאמר בעבורך"

ידועות הישועות שפועלים בתפילות ובלימוד במקום הציון הקדוש של התנא האלוקי רשב"י "כי הרי שם ציוה ה' את הברכה". פעם הזכיר חשון בנים אחד את עצמו לכני בעל ה"לב שמחה" במירון. נענה הרבי מיד והשיב לו בלשון הזמר "נעשה אדם נאמר בעבורך". חלפה שנה, ולאותו אדם נולד בשעט"ו מ' בן זכר, לפני הברית נכנס אבי הבן אצל הרבי, להתייעץ בקשר לקריאת השם. נענה לו הרבי ואמר "נעשה אדם" (עם הכולל) בגימטריה (471), "שמעון" (עם האותיות גימטריה 471) ויקרא שם הילד בישראל "שמעון".

כמה פעמים מוזכר בש"ס רבי שמעון?

2245 פעמים מוזכר בש"ס "ר' שמעון", שסתם ר' שמעון הוא רשב"י. מי שלומד אותו הרי הוא נמצא איתו. השמחה בל"ג בעומר היא על התגלות התורה וקבלת התורה, והאבלות היא על הסתלקות התורה. א"כ איך אפשר לעזוב את הסטנדר והגמרא והישיבה ולנסוע, הרי בזה ח"ו הוא מפסיד את הברכה. "ולא יחלל בעל בעמיו להחלו", אסור לחלל את המעלה שאדם נמצא בה, ובודאי שזה שלומד תורה בכלל ותורת ר' שמעון בפרט הוא בכלל הברכה, ורשב"י איתו. ואכן אלה שאין תורתם אומנותם ראוי ורצוי שיסעו ויבקשו ישועה על ציונו הקדוש. אך לבני תורה כבר הזהירו וביקשו ראשי ישיבות רבים וגם אדמו"רים להימנע מנסיעה ביום זה, שיכולים להביא ח"ו לרפיון בימי ההכנה הקדושים לקבלת התורה, וח"ו יצא שכרו בהפסדו.

מעשה נורא בדבר לידתו המופלאה של רשב"י

בספר "נחלת אבות" (ח"ג דרוש קמ"ו) מובא, "יוחאי אביו הקדוש של רשב"י היה משבט יהודה מגדולי הדור, ועשיר נכבד וקרוב למלכות. ואשתו שמה שרה, מזרע הנשיאים, זרעו של הלל הזקן. ותהי שרה עקרה. וכשראה יוחאי שעברו הרבה שנים עלה בדעתו לגרשה. לאחר זמן נודע הדבר לשרה אשתו, שיוחאי בעלה רוצה לגרשה, לא אמרה דבר, רק היתה מרבה לצום ולתת צדקה ומתפללת יום יום בהיותה לבדה בלב נשבר, להצילה מגירושין על ידי שתלד בן.

ויהי בליל ראש השנה, וירא יוחאי בחלמו והנה הוא עומד ביער גדול מלא אילנות, מהם הנותנים פירות ומהם יבשים, והוא

וכתבו הספרים הקדושים, שזה הטעם לתפלות ותחנונים שמבקשים ביום הזה, שכמו שזכו הוריו לישועה ולברכה בלידתו של התנא האלקי רשב"י, כן ניושע גם אנחנו בכל אשר אנו זקוקים ברוחניות ובגשמיות, כי למדנו מלידתך ששערי דמעות ללא ננעלו.

תורהו מנן לנו כי היא מאירת עינינו
הוא ימליץ טוב עלינו ארוגנו בר יוחאי
המלים האחרונות של רשב"י

מה היו המילים האחרונות של התנא האלוקי רשב"י?
בסיום ה"אידרא זוטא" שבזוהר הק' (בפרשת האזינו) מבואר, עוצם מעלת יום הסתלקות רשב"י וסדר סילוקו ופטירתו. באותו היום נתאספו החברים לביתו של ר' שמעון כדי לשמוע ממנו סתרי תורה, ולהיות נוכחים בשעת הסתלקותו. והיו לפניו רבי אלעזר בנו, ורבי אבא יושב אחורי כתפיו של ר' שמעון, והוא היה הסופר שכתב את דברי רשב"י שדרש בסודות גדולים ונוראים. ואחר שסיים רשב"י לדרוש, כתוב בסוף ה"אידרא זוטא", אמר רבי אבא, לא הספיק רשב"י לגמור את הפסוק "כטל חרמון שיורד על הררי ציון כי שם ציוה ה' את הברכה" (תהלים קלג, ג), ומן השמים עכבוהו מלומר מלת "חיים", לרמז שכבר אינו בחיים בעולם הזה.

הרי מבואר שמציון שולח ה' ברכתו מעתה ועד עולם.

כוחה של תפילה בשעת צרה שמביאה הישועה

בספר הזוהר הק' (פרשת תרומה) מבאר התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי, את כוחה של תפילה המלווה בדמעות (ע"פ פירוש "מתוק מדבש"). "למדנו שכל השערים ננעלו מלבד שערי הדמעות שלא נסגרו. כל אלו המלאכים הממונים על שערי הדמעות, כולם שוברים את הכוחות החיצוניים שמקטרגים על האדם ואת כל המנעולים של השערים שהתפילה צריכה לעבור בהם. תפילה כזו אינה שבה ריקם והקב"ה מרחם עליו. אשרי חלקו של אותו אדם שמוריד דמעות לפני הקב"ה בתפילתו".

למדנו ממעשה המופלא בדבר לידתו של רשב"י עד כמה גדולה תפילה הבוקעת ממעמקי הלב גם כאשר אדם שרוי בצרה שנדמית כמערה חשוכה וארוכה מתמשכת וחסרת מוצא. והנה בתוך החושך המתארך מתרגש על האדם קושי נוסף, צרה חדשה ניחתת או שהקודמת מעמיקה עוד יותר, ואז מגיע האדם למקום שמרגיש שאין לו על מי להשען אלא על אביו שבשמים, ופורץ בבכי ממעמקי הנפש, ומרגיש שכשל כוח הסבל, אך אינו יודע שהחושך שהתעבה עתה נועד הוא ליצור האור הגדול ולהוביל את הישועה המושלמת.

"החשיכה היא סיבת האורה", כותב בעל המסילת

עצמו נשען על אילן יבש. וישא עיניו וירא, והנה איש מראהו נורא מאוד, ועל שכמו נאד מלא מים, ויעבור בכל היער, וישק איזה אילנות מהיבשים ואיזה אילנות עבר עליהם והניחם כמות שהם יבשים, ויגיע עד האילן אשר נשען עליו יוחאי, ויוציא מחיקו צלוחית אחת קטנה מלאה מים חיים טהורים וישק את האילן, ויברכהו, ואז ראה יוחאי כי שרתה הברכה באותם מים, וגאו מאד ונכנסו כל סביבות האילן. ותיכף האילן נשא פרי תפוחים גדולים ויקרים, וסביבם מלא עלים רעננים ויגדל האילן עד מאוד.

וישמח יוחאי על המראה, ויקץ משנתו מתוך שמחה, ויספר את חלומו לאשתו ויאמר לה, חלום חלמתי ופתרונו פשוט לדעתי, היער הוא העולם, והאילנות הם הנשים, מהם יולדות ומהם עקרות, ואת אשתי היא האילן שהייתי נשען עליו, והשקו אותך ממעין הברכה להוליד בנים צדיקים וחכמים. ודבר אחד נשאר לי להבין, מדוע כל האילנות השקה אותם מהנאד והאילן שהייתי נשען עליו השקה מצלוחית? ותאמר לו אשתו, אולי אלך אצל הקדוש ר' עקיבא להגיד לו את החלום והוא יגיד לנו את פתרונו. ויאמר לה טוב הדבר, שינו יחדיו נלך ונספר לו את החלום והוא יגיד לנו את פתרונו ברוח הקודש אשר האציל אותו אלוקים.

ויהי במוצאי ר"ה הלכנו שניהם יחדיו אצל ר"ע, ויספר לו יוחאי את חלומי, ויפתור לו כאשר פתר יוחאי, ואמנם הודיעו שהשקאת אותו אילן רק מהצלוחית "כי אשתך שרה היא מהעקרות שאי אפשר לה להוליד בשום אופן, ואך תפילתה רוב דמעותיה אשר שפכה לפני ה' הם שזיכו אותה ונהפכה מעקרה ליולדת, והצלוחית שראית היא צלוחית דמעותיה שנאספו ומהם השקוה. ויאמר ר' עקיבא אל שרה, הנך בזאת השנה הרה ויולדת בן שיאיר לישראל בחכמתו ובמעשיו.

וישמחו יוחאי ושרה מאוד מדברי ר"ע, וילכו לביתם לשלום, וידע יוחאי את אשתו, ותהר ותלד בן בחג השבועות (לפי ספר "בני יששכר" גם לידתו היתה בל"ג בעומר) שבו ניתנה תורה לישראל, ויתמלא הבית אורה, וההוד וההדר שהיה חופף עליו, וידעו כל רואיו כי ברכה בו ויאיר עיני ישראל. ויהללו את ה' מאוד ויחלקו צדקות, ויעשו משתה גדול ביום מילתו ויקרא שמו "שמעון", כי שמע ה' לקול תפילת אמו ובכייתה. ומהיום ההוא נתנו עיניהם עליו לשומרו מכל טומאה ולגדלו בקדושה וטהרה. ומעת התחיל לדבר הרגילוהו רק בדברים שבקדושה ובפסוקים ומאמרים. ובהיותו בן חמש שנים מסרוהו לאולפנא שהעמיד רבן שמעון בן גמליאל, ויהי כמעין המתגבר. ובהיותו קטן היה שואל שאלות את רבי יהושע בן חנניה ורבן גמליאל כמובא בברכות (כז). ואותו תלמיד - רבי שמעון בר יוחאי היה! עד כאן סיפור המעשה הנפלא הזה.

ישירים, וכך רמוז בפסוק "זיהי אור", אין "זיהי" אלא לשון צער, אך מאחורי הצער והחושך טמון האור, מה שנראה תחילה כצרה גדולה עוד יתגלה בקרן אור הישועה.

"פסקו למות" - שבטלה הגזירה על רבי עקיבא
וביום ל"ג בעומר "פסקו למות". ובמאמרי הרמ"ע מפאנו (מאמר "מעין גנים") הקשה (מפי הגאון הרב קרלנשטיין זצ"ל) דלכאורה היה צ"ל "גמרו למות", שהרי מתו כל העשרים וארבעה אלף תלמידים, שאם נוריד ו' ימי הפסח וג' ימי שבתות אחריה שהם ט' ימים שבהם לא מתו, נשארו עשרים וארבעה ימים עד ל"ג בעומר שבהם מתו אלף תלמידים בכל יום, ואף בל"ג בעומר בעצמו מתו, והא דשמחים בל"ג בעומר דמקצת היום ככולו. הרי "גמרו למות". א"כ מדוע אמרו "פסקו למות", על מי עוד נגזרה הגזירה והיה צריך למות ופסקה וניצל? אלא חידש הרמ"ע מפאנו שם שאף על ר"ע נגזרה הגזירה ונקנסה מיתה - ופסקה בשבילו, היינו שר"ע ניצל שבטלה הגזירה, ולכן דין הוא לשמות ביום זה, שהרב ניצל ולימד את התורה לרבי מאיר וחבריו, ומהם פשטה לכל ישראל. אמר רבי עקיבא אשריכם ישראל, אשריכם.

על מה ומדוע נרדף רשב"י וגלה למערה?

חז"ל מספרים לנו במסכת שבת (לג:), דברים שאמר רבי שמעון בר יוחאי שבגינום הגולה ל"ג שנים למערה, ושם חובר הזוהר הקדוש.

"דיתבי רבי יהודה ורבי יוסי ורבי שמעון, ויתבי רבי יהודה בן גרים גביהו. פתח רבי יהודה ואמר: כמה נאים מעשיהן של אומה זו: תקנו שווקים, תקנו גשרים, תקנו מרחצאות. רבי יוסי שתק. נענה רבי שמעון בר יוחאי ואמר: כל מה שתקנו - לא תקנו אלא לצורך עצמן. תקנו שווקים - להשיב בהן זונות, מרחצאות - לעדן בהן עצמן, גשרים - ליטול מהן מכס. הלך יהודה בן גרים וסיפר דבריהם, ונשמעו למלכות. אמרו: יהודה שעילה - יתעלה, יוסי ששתק - יגלה לציפורי, שמעון שגינה - יהרג".

הדעת נותנת שהיכוח לא היה על מציאות, זו היתה ברורה וגלויה לעין כל, היכוח היה איפוא בראיה לטווח ארוך, היו כאלה שהצליחו להשיג שווקים, גשרים, מרחצאות, וזה היה טוב ומועיל לציבור התורני, לשעתו, אלא שרשב"י ראה שבעצם כל מה שתיקנו - לא תיקנו אלא לצורך עצמן! למדנו מכאן שאין לשבח ולהתפעל ממעשי הרשעים אלא לגנותם, ועל ידי זה ידע האדם להתרחק מהם ומהמונם.

הלקח המוסרי הנלמד מתלמידי רבי עקיבא

לדורי דורות עם ישראל כולו נוהג בימי הספירה במנהגי אבילות, על כך שהסתלקו תלמידי ר"ע. ולא אחד, לא מאה, עשרים וארבעה אלף!! ועד כדי כך שכתוצאה מכך "היה העולם שמים".

לא היתה תורה בעולם!! על מה ולמה? חז"ל גילו ופרסמו לדורות, לכל אחד מאיתנו - שזה קרה בגלל ש"לא נהגו כבוד זה בזה".

גדולי עולם, קדושי עליון, תלמידיו של התנא הקדוש רבי עקיבא, אלו שהיו אז מעמידי התורה בדורם ולדורות, על מה הסתלקו מהעולם בלא להשאיר זכר בתקופה כל כך קצרה, ובצורה כל כך קשה ונוראית? "על שלא נהגו כבוד זה בזה"! ברור לכל אחד מאיתנו, שענקים כאלו לא עשו זאת מפני דברים של מה בכך. ברור בלא ספק. ברור שהיו להם טענות כבדות משקל! ועל אף הכל, ולמרות הכל, כלום לא עזרו! אין דבר העומד למול התביעה של "לא נהגו כבוד זה בזה"!

מנהג אכילת מצות בפסח שני

ונהגו לאכול מצות זכר לקרבן פסח שנאכל על המצות, וכן נהג רבינו בעל ה"קהילות יעקב" זצ"ל. והיעב"ץ כתב הטעם, "גילו לי מן השמים הטעם שנקבע פסח שני ליום זה, לפי שבשנה הראשונה לצאתם ממצרים אכלו מהמצות עד ליל ט"ו באייר, ומכאן שהקדושה היא נמשכת עד לילה זה, לכן מצה וחמץ עמו בבית כפי שהיה אז", עכ"ל הסיידור יעב"ץ. וביום ט"ז באייר בבוקר החל לרדת המן (רש"י שמות טז, א), ואז תיקן להם משה רבינו את ברכת הזן, וראוי היום לכיין היטב בברכת המזון.

בשבת אומרים "אב הרחמים", ולמנהג אשכנז אומרים "צדקתך" במנחה, וכן בלוח א"י. ומנהג בני ספרד לא לומר "צדקתך", כן הוא בסיידור האר"י הק' וסיידור הרש"ש.

לרפואת חיים אליעזר בן אסתר
לרפואת חיים עזרא הכהן בן חיה שרה
לרפואת ישראל הכהן בן בתיה
לרפואת רחמים בן גולשן
לרפואת מיכאל בן דורית יוכבד
לרפואת רייזל בת מרים
לרפואת חנה בת עיישה
לרפואת עליזה עדיזה בת מרים
לרפואת חיה ציפורה בת מלכה לאה
לרפואת מרים בת אסתר
לרפואת מלכה בת חיישה מעינה
לרפואת שולמית בת לאה
לרפואת שולמית מלכה בת עליזה
לרפואת הילדה אוריה בת רחל חיה

לע"נ הרב שמועיה שלום בן סעדה ז"ל
לע"נ ר' משה ב"ר יצחק אייזיק הכהן זצ"ל
לע"נ הרב יצחק יחיאל בן הרב חיים יוסף זצ"ל
לע"נ אסף בן רפאל וצביה ז"ל
לע"נ ישעיה יהודה בן ר' יצחק ז"ל
לע"נ שאול בן מתילדה ז"ל
לע"נ הרב עמוס בן יעקב שמואל זצ"ל
לע"נ הרה"ח אברהם אהרן בן שמעון זיידל זצ"ל
לע"נ אסתר בת עליזה ע"ה
לע"נ אפרת בת אסתר ע"ה
לע"נ ייטל מרים בת ר' זאב ע"ה
לע"נ שרה לאה בת ר' לוי ע"ה
לע"נ שיינא עלקא בת ר' אברהם אלכסנדר הלוי ע"ה

לע"נ ר' ישראל משה בן ר' אברהם הלוי ז"ל
ומרת דבורה בת ר' יוסף ז"ל
לע"נ ר' משה בן ר' יוסף דוד ז"ל
ומרת מלכה מחלה בת ר' מרדכי זיסקינד ז"ל

אין לקרוא בשעת התפילה וקריאת התורה
לתרומות ולהנצחות נא לפנות לברוך צוונר
קהילות יעקב 1/4 רמת שלמה 0548475095